Földényi F. László

Rejtélyes ösvények

KÖNYVKRITIKA - AZ ÉS KÖNYVE - LXI. évfolyam, 17. szám, 2017. április 28.

Az ÉS könyve áprilisban - *Nádas Péter: Világló részletek. Emléklapok egy elbeszélő életéből I–II., Jelenkor Kiadó, Budapest, 2017. 611+596 oldal,7999 Ft*

„Mit csinál az ember, ez egy, ebből nyilvánosság előtt mit hajlandó bevallani, ez már kettő, s a közvélekedés szerint valójában miként is kéne viselkednie, ami a harmadik. A rideg valóság, a látszat és a szándék szent hármasa. Még arra a borús nyári délutánra is emlékszem, amikor elhatároztam, hogy egész felnőtt életemben ezzel a kétarcúsággal vagy inkább háromarcúsággal fogok foglalkozni.” S ezt követi a fogadalom: „Mindent, de mindent meg fogok írni, amit az emberek elhallgatnak egymás elől.” Hat évtized elteltével a *Világló részletek*kel e kamaszkori fogadalomnak tett eleget. Mindent persze nem írt meg, sőt, könyve vége felé maga mondja, hogy egyszer majd megírja, mi mindent temetett be az omlás, amely véget vetett a gyerekkorának. De azért így is sok mindent megírt: a két szülői ág történetét, a XIX. század elejétől, ameddig visszakövethetők; az ostromot, amelynek csecsemőként, majd cseperedő kisgyerekként nemcsak elszenvedője volt, hanem az érzékeire hagyatkozó pontos megfigyelője is; a családtagok önáltató hazugságait, amelyek elválaszthatatlanok voltak a párt belső hisztériájától és neurózisától, s az ennek jegyében elkövetett gyilkosságoktól; a fasiszta internáló- és koncentrációs táborokat, amelyek áldozatai és tettesei különböztek ugyan, de nem tudtak úgy meghalni, hogy csoporttudatukat ne egyformán örökítették volna tovább a későbbi generációkra; az anyát és az apát, akik látványosan rokkantak bele abba, hogy erejüket meghaladó súlyt vettek magukra. És megírta 1956-ot is, az utolsó európai forradalmat, amely végkép látványossá tette nemcsak az önkényuralmat, hanem a köztársaság és a demokrácia gyengeségeit is.